

สถานการณ์สินค้าปลานิลและผลิตภัณฑ์ ปี 2566 และแนวโน้มปี 2567

พชณี บุญเอก

กลุ่มเศรษฐกิจการประมง

กองนโยบายและแผนพัฒนาการประมง

ปี 2566 ราคาปลานิลทั้งราคาที่เป็นเกษตรกรขายได้ (ราคาหน้าฟาร์ม) ราคาขายส่ง และราคาขายปลีก มีทิศทางปรับตัวเพิ่มขึ้น ด้วยปัจจัยสนับสนุนจากการปรับตัวดีขึ้นของการบริโภคภาคเอกชนและภาคการท่องเที่ยวทำให้เศรษฐกิจท้องถิ่นปรับตัวดีขึ้น กิจกรรมทางเศรษฐกิจแนวโน้มดีขึ้น ตลาดภายในประเทศเริ่มมีความต้องการบริโภคปลานิล จึงส่งผลให้ราคาปลานิลดีขึ้น

สำหรับด้านการค้า ปี 2566 มีปริมาณการส่งออก 6,251.83 ตัน คิดเป็นมูลค่า 256.34 ล้านบาท ปริมาณและมูลค่าลดลง ร้อยละ 15.52 และ 16.69 เมื่อเทียบกับปี 2565 รูปแบบผลิตภัณฑ์ปลานิลที่ไทยส่งออกมากที่สุดในการเชิงมูลค่า คือ ปลานิลสดแช่แข็ง ร้อยละ 68.17 ตลาดส่งออกหลักของไทย คือ กลุ่มประเทศอาเซียน ร้อยละ 25.16 ส่วนการนำเข้าสินค้าปลานิลและผลิตภัณฑ์ มีปริมาณ 680.94 ตัน คิดเป็นมูลค่า 119.92 ล้านบาท ปริมาณและมูลค่าลดลง ร้อยละ 27.81 และ 21.84 เมื่อเทียบกับปี 2565 โดยเป็นการนำเข้ามากที่สุดในการเชิงมูลค่าคือ เนื้อปลานิลแช่แข็ง ร้อยละ 98.73 สำหรับตลาดนำเข้าหลักของไทย คือ จีน ร้อยละ 45.30

สืบเนื่องจากสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงไปในปี 2566 เจอทั้งสภาวะเอลนีโญและช่วงปลายเดือนกันยายน ถึงต้นตุลาคม 2566

เกิดอุทกภัยในหลายพื้นที่ ในปี 2567 มีการคาดการณ์ว่าพื้นที่เลี้ยงปลานิล และผลผลิตจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องจากเกษตรกรมีการปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการการเลี้ยงปลานิลที่ดีขึ้น และด้วยปัจจัยทางเศรษฐกิจภายในประเทศมีแนวโน้มฟื้นตัวทั้งภาคเอกชนและภาคการท่องเที่ยว ปลานิลยังคงเป็นที่ต้องการของตลาดและร้านอาหารรวมถึงสถานที่จัดงานเลี้ยงต่าง ๆ ส่งผลให้ราคาปลานิลสูงขึ้น ทำให้เกษตรกรมีแรงจูงใจในการเพิ่มผลผลิต ในส่วนของสถานการณ์การค้า เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจคู่ค้ารายใหญ่ของโลกอย่างเช่นสหรัฐอเมริกา เกิดภาวะเงินเฟ้อและการปรับดอกเบี้ยสูงขึ้น ประกอบกับเกิดสงครามอิสราเอล - ปาเลสไตน์ ในประเทศกลุ่มตะวันออกกลาง ซึ่งเป็นกลุ่มตลาดส่งออกของไทย อีกทั้งการส่งออกปลานิลของไทยมีส่วนแบ่งการตลาดน้อยมากเมื่อเทียบกับผู้ค้ารายอื่น ๆ จึงคาดการณ์ว่าการส่งออกสินค้าปลานิลของไทยยังคงมีแนวโน้มลดลง

1. สถานการณ์การผลิต

สถานการณ์การผลิตปลานิลในปี 2566 มีปริมาณ 256,484 ตัน มูลค่า 11,890 ล้านบาท เนื้อที่เลี้ยง 533,066 ไร่ และผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ 481 กก./ไร่ เมื่อเทียบกับปี 2565 พบว่า ทั้งปริมาณ มูลค่า เนื้อที่เลี้ยง ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ลดลงร้อยละ 4.8 5.7 1.6 และ 3.2 ตามลำดับ (ตารางที่ 1 และภาพที่ 1-2) เนื้อที่เลี้ยงปลานิลปี 2566 คาดว่าลดลง เนื่องจากราคาที่เกษตรกรขายได้ปรับตัวลดลงจากปีที่ผ่านมา อีกทั้งสภาพภูมิอากาศไม่เอื้ออำนวยต่อการเลี้ยง เกิดภาวะแล้งตั้งแต่ต้นปีถึงกลางปี 2566 ทำให้ปริมาณน้ำในแหล่งน้ำตามธรรมชาติต่าง ๆ มีไม่เพียงพอในการเลี้ยง จึงคาดว่าเกษตรกรจะชะลอการปล่อยลูกพันธุ์ปลา และลดรอบการเลี้ยง สำหรับผลผลิตต่อไร่คาดว่าจะลดลง เนื่องจากเกษตรกรบางรายลดปริมาณการปล่อยลูกพันธุ์ปลา เพราะต้นทุนค่าอาหารสูงขึ้น ประกอบกับในช่วงปลายเดือนกันยายนถึงเดือนตุลาคม 2566 ในหลายพื้นที่ของภาคเหนือ เช่น จังหวัดเชียงราย พะเยาและพิษณุโลก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น จังหวัดหนองคาย อุบลราชธานี ร้อยเอ็ด กาฬสินธุ์และชัยภูมิ และภาคกลาง เช่น จังหวัดลพบุรี นครนายกและปราจีนบุรี เกษตรกรประสบปัญหาอุทกภัย ทำให้แหล่งเลี้ยงปลานิลเสียหายจากน้ำท่วมขัง ส่งผลให้ภาพรวมผลผลิตทั้งประเทศลดลง

ตารางที่ 1 ผลผลิต มูลค่า เนื้อที่เลี้ยง และผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ปลานิล ปี 2555-2566*

ปี	ผลผลิต		มูลค่า		เนื้อที่เลี้ยง		ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่	
	ตัน	%Δ	ล้านบาท	%Δ	ไร่	%Δ	กก./ไร่	%Δ
2555	203,029		9,636		450,699		450	
2556	197,595	-2.7	9,785	+1.5	439,854	-2.5	449	-0.3
2557	189,946	-3.9	9,802	+0.2	425,786	-3.3	446	-0.7
2558	203,227	+7.0	10,853	+10.7	435,252	+2.2	467	+4.7
2559	200,764	-1.2	10,724	-1.2	427,440	-1.8	470	+0.6
2560	211,929	+5.6	9,659	-9.9	444,502	+3.8	477	+1.5
2561	216,602	+2.2	9,981	+3.3	447,016	+0.6	485	+1.6
2562	228,601	+5.5	11,418	+14.4	457,577	+2.3	500	+3.1
2563	262,090	+14.6	12,342	+8.1	487,442	+6.1	538	+7.6
2564	253,489	-3.3	11,722	-5.0	528,293	+7.7	480	-10.8
2565	269,394	+6.3	12,614	+7.6	541,680	+2.5	497	+3.5
2566*	256,484	-4.8	11,890	-5.7	533,066	-1.6	481	-3.2
2567*	267,517	+4.3	11,636	-2.1	534,951	+0.4	500	+3.9
เฉลี่ย	227,744	+2.5	10,928	+1.8	473,351	+1.4	480	+1.0

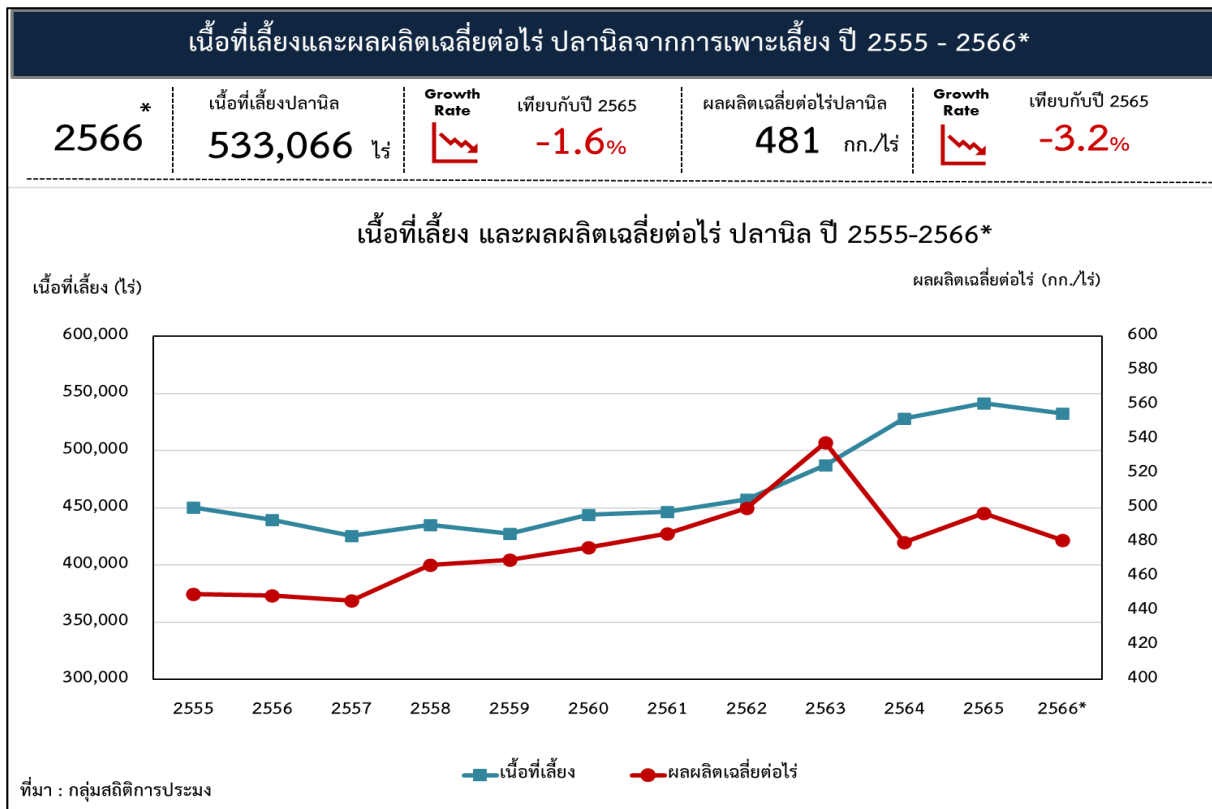
ที่มา : กลุ่มสถิติการประมง กองนโยบายและแผนพัฒนาการประมง ข้อมูล ณ วันที่ 30 ตุลาคม 2566

หมายเหตุ : * เป็นข้อมูลพยากรณ์

ภาพที่ 1 ปริมาณและมูลค่าผลผลิตปาลานิลจากการเพาะเลี้ยง ปี 2555-2566*

ที่มา : กลุ่มสถิติการประมง กองนโยบายและแผนพัฒนาการประมง ข้อมูล ณ วันที่ 30 ตุลาคม 2566

ภาพที่ 2 เนื้อที่เลี้ยง และผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ปาลานิล ปี 2555-2566*

ที่มา : กลุ่มสถิติการประมง กองนโยบายและแผนพัฒนาการประมง ข้อมูล ณ วันที่ 30 ตุลาคม 2566

2. สถานการณ์ราคา

2.1 ราคาที่เกษตรกรขายได้หน้าฟาร์ม

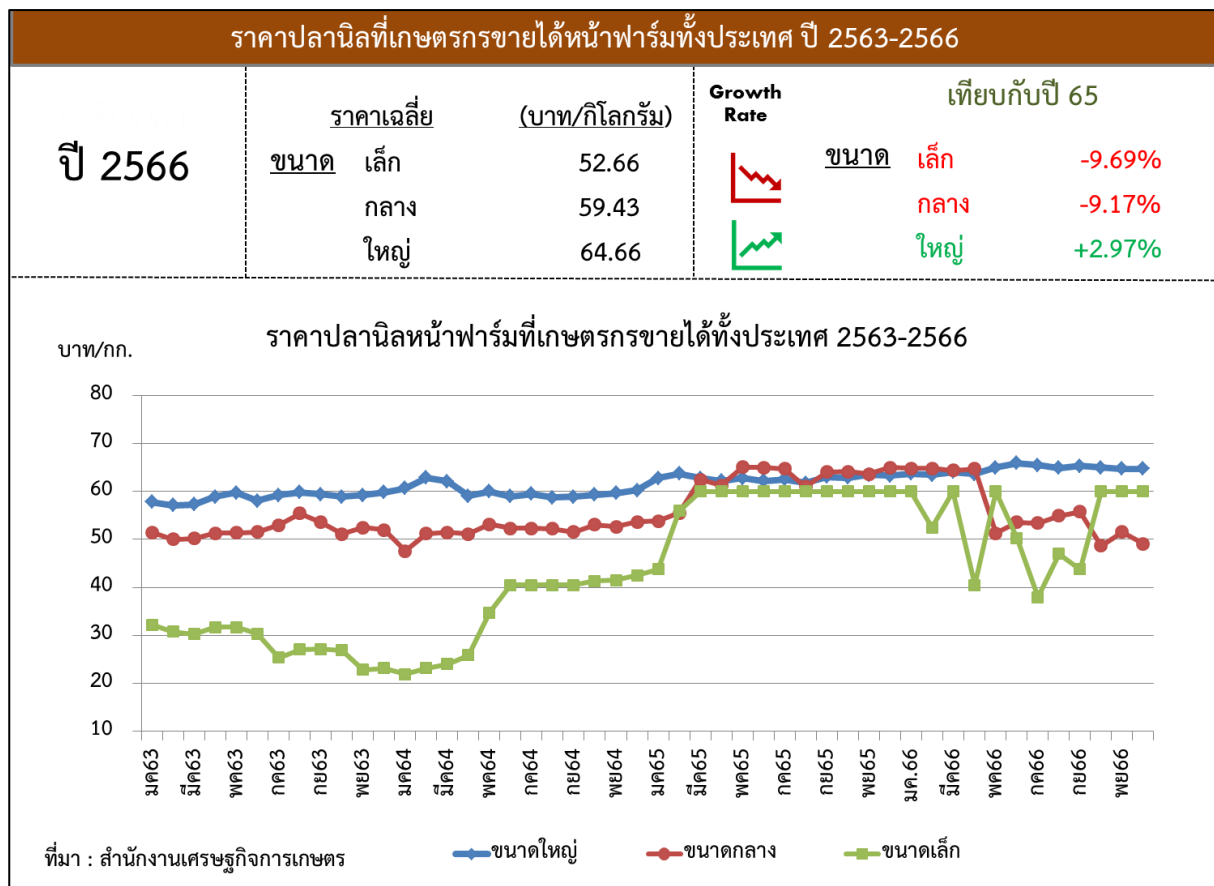
ราคาปลานิลที่เกษตรกรขายได้หน้าฟาร์มเฉลี่ยทั้งประเทศปี 2566 ขนาดเล็กราคาเฉลี่ย 52.66 บาท/กก. และขนาดกลางราคาเฉลี่ย 59.43 บาท/กก. ปรับตัวลดลง ร้อยละ 9.69 และ 9.17 ส่วนขนาดใหญ่ราคาเฉลี่ย 64.66 บาท/กก. ปรับตัวเพิ่มขึ้น ร้อยละ 2.97 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับปี 2565 (ตารางที่ 2 และภาพที่ 3) ปริมาณผลผลิตปลานิลลดลงจากภัยแล้ง ประกอบกับตลาดผู้บริโภคภายในประเทศยังคงมีความต้องการบริโภคปลานิลขนาดใหญ่ (1-2 ตัว/กก.) เพราะเป็นที่นิยม จึงส่งผลให้ราคาปลานิลขนาดใหญ่เพิ่มขึ้นมากกว่าขนาดเล็ก

ตารางที่ 2 ราคาปลานิลที่เกษตรกรขายได้หน้าฟาร์มเฉลี่ยทั้งประเทศ ปี 2565-2566

หน่วย : บาท/กก.

เดือน	ขนาดเล็ก (5 ตัวขึ้นไป/กก.)			ขนาดกลาง (3-4 ตัว/กก.)			ขนาดใหญ่ (1-2 ตัว/กก.)		
	2565	2566	%Δ66/65	2565	2566	%Δ66/65	2565	2566	%Δ66/65
ม.ค.	43.75	60.00	+37.14	53.79	64.80	+20.47	62.82	63.75	+1.48
ก.พ.	55.94	52.50	-6.15	55.54	64.80	+16.67	63.75	63.45	-0.47
มี.ค.	60.00	60.00	-	62.43	64.42	+3.19	62.75	64.07	+2.10
เม.ย.	60.00	40.50	-32.50	61.25	64.76	+5.73	62.20	63.64	+2.32
พ.ค.	60.00	60.00	-	65.05	51.31	-21.12	62.78	64.97	+3.49
มิ.ย.	60.00	50.25	-16.25	64.96	53.61	-17.47	62.22	65.88	+5.88
ก.ค.	60.00	37.90	-36.83	64.73	53.37	-17.55	62.53	65.53	+4.80
ส.ค.	60.00	47.00	-21.67	61.00	54.93	-9.95	61.74	64.88	+5.09
ก.ย.	60.00	43.75	-27.08	64.05	55.75	-12.96	63.06	65.36	+3.65
ต.ค.	60.00	60.00	-	64.13	48.66	-24.12	62.85	64.99	+3.40
พ.ย.	60.00	60.00	-	63.60	51.58	-18.90	63.47	64.69	+1.92
ธ.ค.	60.00	60.00	-	64.95	49.13	-24.36	63.32	64.69	+2.16
เฉลี่ย 12 เดือน	58.31	52.66	-9.69	62.12	59.43	-9.17	62.79	64.66	+2.97
ไตรมาส 1	53.23	57.50	+8.02	57.25	64.67	+2.96	63.11	63.76	+1.03
ไตรมาส 2	60.00	50.25	-16.25	63.75	56.56	-11.28	62.40	64.83	+3.89
ไตรมาส 3	60.00	42.88	-28.53	63.26	54.68	-13.56	62.44	65.26	+4.51
ไตรมาส 4	60.00	60.00	-	64.23	49.79	-22.48	63.21	64.79	+2.49

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ภาพที่ 3 ราคาปลานิลที่เกษตรกรขายได้หน้าฟาร์ม ทั่วประเทศ ปี 2563 - 2566

2.2 ราคาขายส่ง

ราคาขายส่งปลานิล ณ ตลาดไท ปี 2566 ขนาดเล็กราคาเฉลี่ย 38.80 บาท/กก. ขนาดกลาง 46.73 บาท/กก.และขนาดใหญ่ 57.77 บาท/กก. โดยทุกขนาดปรับตัวเพิ่มขึ้น ร้อยละ 7.68 12.30 และ 8.30 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับปี 2565 ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของราคาขายส่งปลานิลปรับตัวเพิ่มขึ้นในทิศทางเดียวกับการเปลี่ยนแปลงของราคาปลานิลที่เกษตรกรขายได้หน้าฟาร์ม (ตารางที่ 3 และภาพที่ 4)

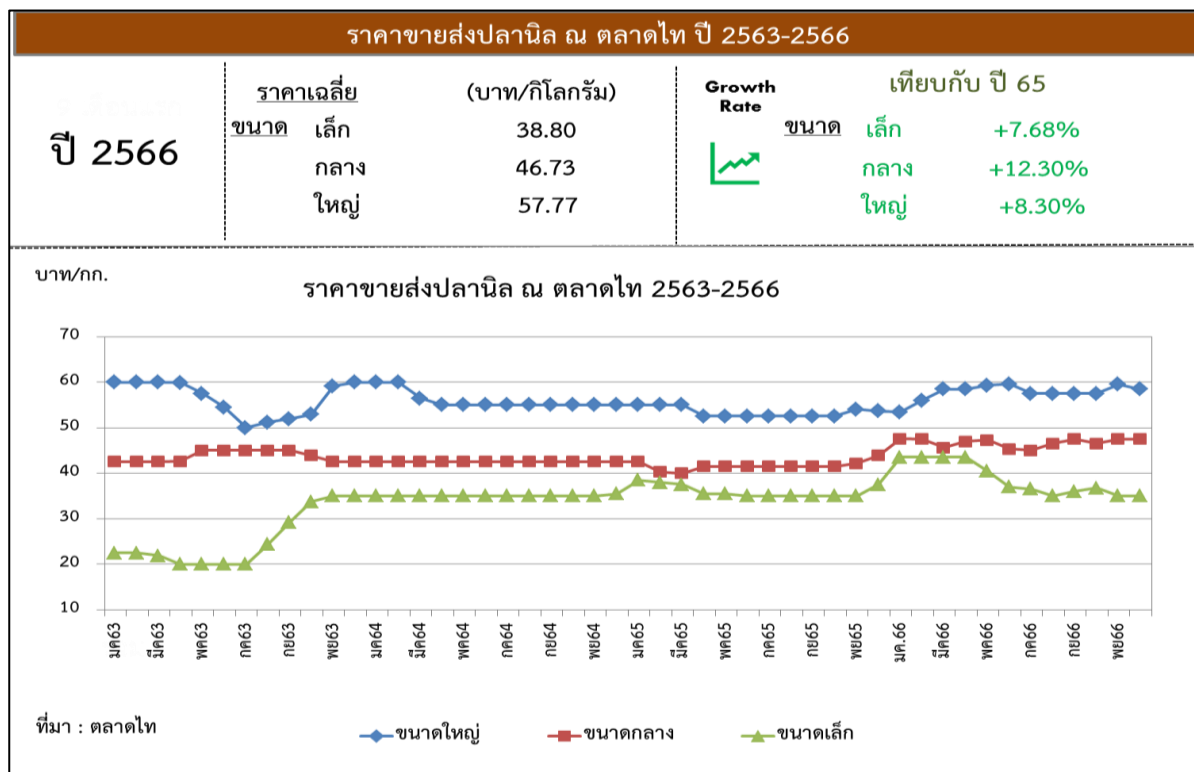

ตารางที่ 3 ราคาขายส่งปลานิล ณ ตลาดไท ปี 2565-2566

หน่วย : บาท/กก.

เดือน	ขนาดเล็ก (5 ตัวขึ้นไป/กก.)			ขนาดกลาง (3-4 ตัว/กก.)			ขนาดใหญ่ (1-2 ตัว/กก.)		
	2565	2566	%Δ66/65	2565	2566	%Δ66/65	2565	2566	%Δ66/65
ม.ค.	38.50	43.50	+12.99	42.50	47.57	+11.93	55.00	53.43	-2.85
ก.พ.	37.92	43.50	+14.72	40.26	47.46	+17.88	55.00	56.00	+1.82
มี.ค.	37.50	43.50	+16.00	40.00	45.61	+14.03	55.00	58.50	+6.36
เม.ย.	35.50	43.50	+22.54	41.50	47.00	+13.25	52.50	58.50	+11.43
พ.ค.	35.50	40.40	+13.80	41.50	47.26	+13.88	52.50	59.27	+12.90
มิ.ย.	35.00	36.97	+5.63	41.50	45.33	+9.23	52.50	59.58	+13.49
ก.ค.	35.00	36.50	+4.29	41.50	45.00	+8.43	52.50	57.50	+9.52
ส.ค.	35.00	35.00	-	41.50	46.50	+12.05	52.50	57.50	+9.52
ก.ย.	35.00	36.00	+2.86	41.50	47.50	+14.46	52.50	57.50	+9.52
ต.ค.	35.00	36.71	+4.89	41.50	46.50	+12.05	52.50	57.50	+9.52
พ.ย.	35.00	35.00	-	42.19	47.50	+12.59	54.00	59.50	+10.19
ธ.ค.	37.47	35.00	-6.59	43.87	47.50	+8.27	53.67	58.50	+9.00
เฉลี่ย 12 เดือน	36.03	38.80	+7.68	41.61	46.73	+12.30	53.35	57.77	+8.30
ไตรมาส 1	37.97	43.50	+14.55	40.92	46.88	+14.57	55.00	55.98	+1.78
ไตรมาส 2	35.33	40.29	+14.03	41.50	46.53	+12.12	52.50	59.12	+12.60
ไตรมาส 3	35.00	35.83	+2.38	41.50	46.33	+11.65	52.50	57.50	+9.52
ไตรมาส 4	35.82	35.57	-0.71	42.52	47.17	+10.93	53.39	58.50	+9.57

ที่มา : <https://talaadthai.com>

ภาพที่ 4 ราคาขายส่งปลานิล ณ ตลาดไท ปี 2563 - 2566

2.3 ราคาขายปลีก

ราคาขายปลีกปลานิล ณ ตลาดกรุงเทพมหานคร ปี 2566 ขนาดกลางราคาเฉลี่ย 71.13 บาท/กก. และขนาดใหญ่ 75.46 บาท/กก. ทุกขนาดปรับตัวเพิ่มขึ้น ร้อยละ 3.16 และ 2.82 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับปี 2565 ซึ่งการปรับตัวราคาขายปลีกนั้นสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกันกับราคาระดับหน้าฟาร์มที่เกษตรกรขายได้ และราคาระดับขายส่ง คาดการณ์ว่าราคาปลานิลน่าจะมีการปรับราคาสูงขึ้น เนื่องจากการฟื้นตัวของเศรษฐกิจภายในประเทศ ทั้งภาคเอกชนและภาคการท่องเที่ยวทำให้อุปสงค์ปลานิลของไทย ยังคงขยายตัวเพิ่มขึ้น (ตารางที่ 4 และภาพที่ 5)

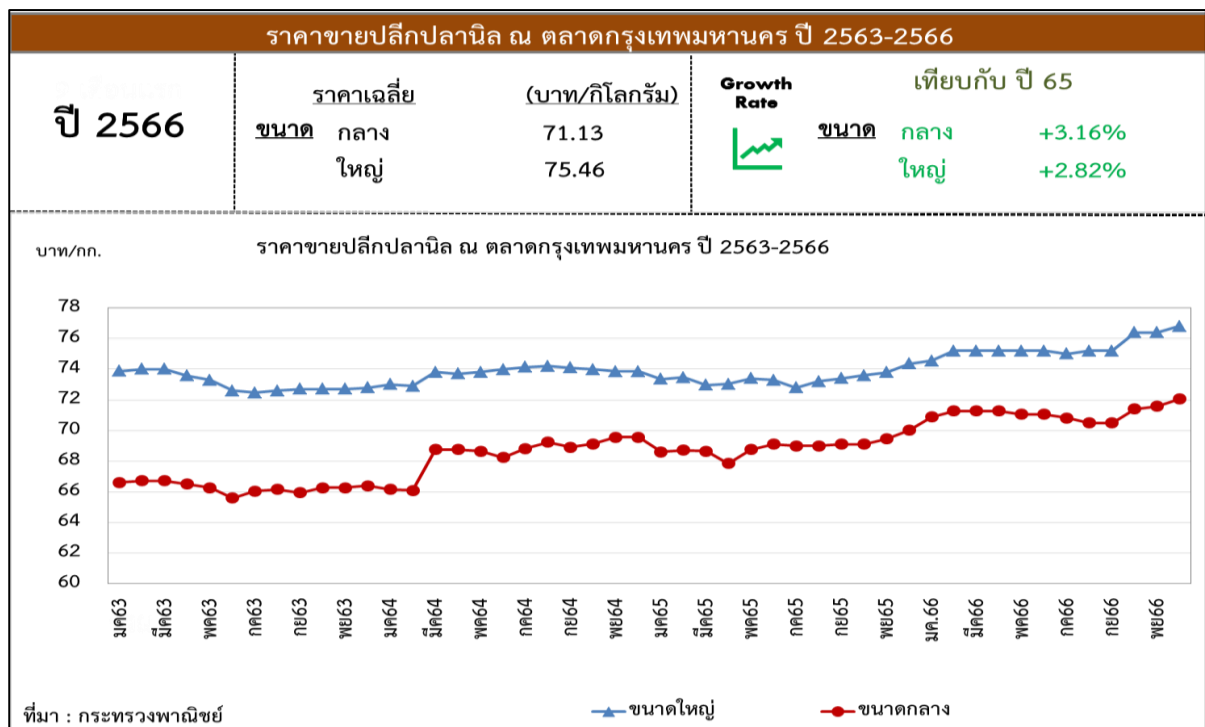
ตารางที่ 4 ราคาขายปลีกปลานิล ณ ตลาดกรุงเทพมหานคร ปี 2565-2566

หน่วย : บาท/กก.

เดือน	ขนาดกลาง (3-4 ตัว/กก.)			ขนาดใหญ่ (1-2 ตัว/กก.)		
	2565	2566	%Δ66/65	2565	2566	%Δ66/65
ม.ค.	68.60	70.88	+3.32	73.36	74.55	+1.62
ก.พ.	68.72	71.27	+3.71	73.47	75.20	+2.35
มี.ค.	68.66	71.27	+3.80	72.97	75.20	+3.06
เม.ย.	67.86	71.20	+4.92	73.04	75.20	+2.96
พ.ค.	68.77	71.05	+3.32	73.40	75.20	+2.45
มิ.ย.	69.11	71.05	+2.81	73.30	75.20	+2.59
ก.ค.	69.00	70.82	+2.64	72.80	75.00	+3.02
ส.ค.	69.00	70.50	+2.17	73.20	75.20	+2.73
ก.ย.	69.11	70.50	+2.01	73.40	75.20	+2.45
ต.ค.	69.11	71.41	+3.33	73.60	76.40	+3.80
พ.ย.	69.45	71.59	+3.08	73.80	76.40	+3.52
ธ.ค.	70.02	70.05	+2.90	74.35	76.80	+3.30
เฉลี่ย 12 เดือน	68.95	71.13	+3.16	73.22	75.46	+2.82
ไตรมาส 1	68.66	71.14	+3.61	73.27	74.98	+2.34
ไตรมาส 2	68.58	71.10	+3.67	73.25	75.20	+2.67
ไตรมาส 3	69.04	70.61	+2.27	73.13	75.13	+2.73
ไตรมาส 4	69.53	71.68	+3.10	73.92	76.53	+3.54

ที่มา : <http://www.price.moc.go.th>

ภาพที่ 5 ราคาขายปลีกปลานิล ณ ตลาดกรุงเทพมหานคร ปี 2563 - 2566

3. สถานการณ์การค้า

ปริมาณดุลยภาพสินค้าปลานิลของไทยในปี 2566 อยู่ที่ 274,883 ตัน จำแนกเป็นผลผลิตในประเทศและนำเข้า ทั้งนี้ปริมาณผลผลิตในประเทศ จำแนกเป็นผลผลิตจากการเพาะเลี้ยง 256,484 ตัน (ร้อยละ 93.30) และผลผลิตจากการจับตามธรรมชาติ 16,447 ตัน (ร้อยละ 6.00) โดยผลผลิตปลานิลส่วนใหญ่นำมาบริโภคภายในประเทศ ร้อยละ 97.53 และส่งออกเพียงเล็กน้อย ร้อยละ 2.47 (ภาพที่ 6)

ภาพที่ 6 แสดงปริมาณดุลยภาพสินค้าปลานิลของไทย ปี 2566

หมายเหตุ : * ปริมาณน้ำหนักรับประทานที่แปลงกลับมาจากปริมาณน้ำหนักรับประทานปลานิลที่นำเข้าและส่งออก
: ข้อมูลปริมาณการเพาะเลี้ยงและการจับตามธรรมชาติ เป็นข้อมูลพยากรณ์ปี 2566

3.1 การส่งออก

ปริมาณการส่งออกสินค้าปลานิลและผลิตภัณฑ์ของประเทศไทยในปี 2566 ปริมาณ 6,251.83 ตัน คิดเป็นมูลค่า 256.34 ล้านบาท ปริมาณและมูลค่าลดลง ร้อยละ 15.52 และ 16.69 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับปี 65 สำหรับตลาดส่งออกหลักของไทย คือ กลุ่มประเทศอาเซียน ร้อยละ 26.5 กลุ่มตะวันออกกลาง ร้อยละ 23.3สหรัฐอเมริกา ร้อยละ 19.6 กลุ่มสหภาพยุโรป ร้อยละ 14.1 สหราชอาณาจักร ร้อยละ 7.8 ญี่ปุ่น 4.6 และอื่นๆ ร้อยละ 4.1 (ตารางที่ 5 และภาพที่ 7-8)

รูปแบบผลิตภัณฑ์ปลานิลที่ไทยส่งออกมากที่สุดในเชิงมูลค่า คือ ปลานิลสดแช่แข็ง คิดเป็นร้อยละ 68.17 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด รองลงมา คือ ปลานิลสดแช่เย็น ร้อยละ 21.03 เนื้อปลานิลแช่แข็ง ร้อยละ 7.05 ปลานิลมีชีวิต ร้อยละ 3.66 และเนื้อปลานิลแช่เย็น ร้อยละ 0.09 (ภาพที่ 9)

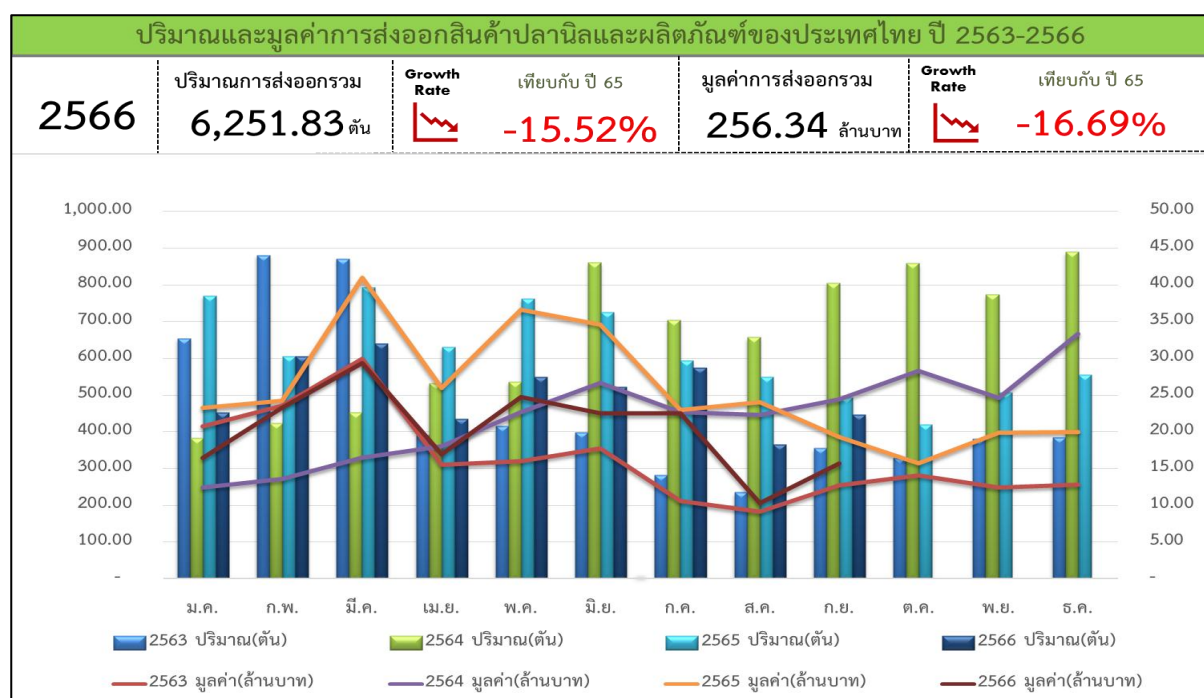
ตารางที่ 5 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกสินค้าปลานิลและผลิตภัณฑ์ของประเทศไทย ปี 2565-2566

ปริมาณ : ตัน มูลค่า : ล้านบาท

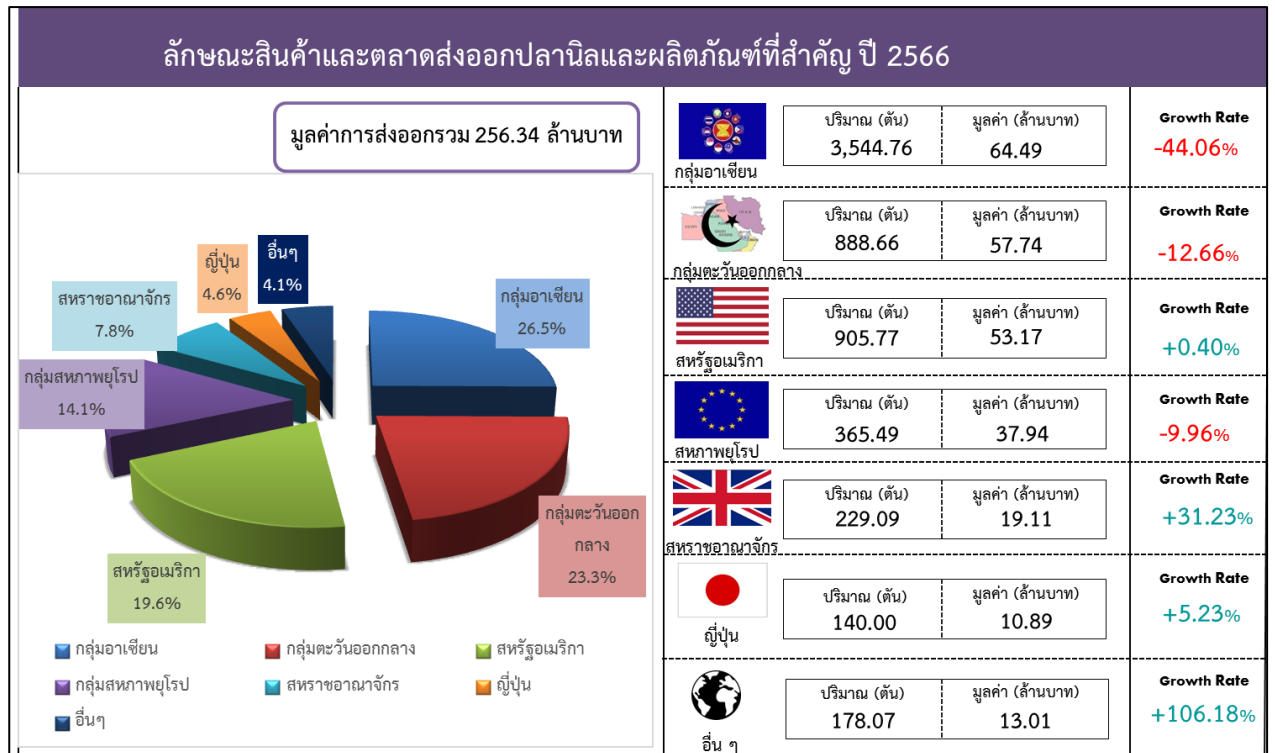
ลำดับ ที่	รายการ	2565		2566		% การเปลี่ยนแปลง	
		ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
1	ปลานิลสดแช่แข็ง	3,611.87	225.43	2,624.55	174.74	-27.34	-22.49
2	เนื้อปลานิลแช่แข็ง	123.93	19.70	127.77	18.07	+3.10	-8.30
3	ปลานิลสดแช่เย็น	3,476.91	52.02	3,325.55	53.90	-4.35	+3.62
4	เนื้อปลานิลแช่เย็น	N/A	N/A	3.20	0.24	-	-
5	ปลานิลมีชีวิต	187.86	10.55	170.76	9.39	-9.10	-11.05
รวม		7,400.57	307.70	6,251.83	256.34	-15.52	-16.69

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์การค้าสินค้าประมงระหว่างประเทศ กองนโยบายและแผนพัฒนาการประมง
ประมวลข้อมูลจากกรมศุลกากร

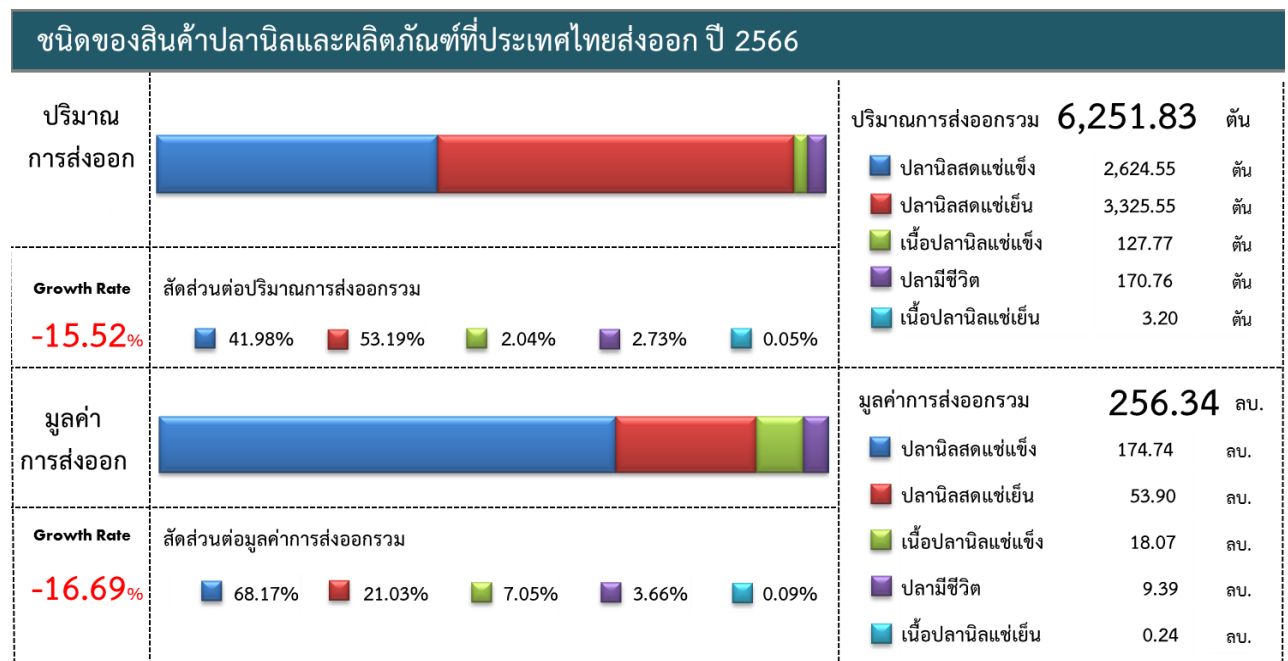
หมายเหตุ : N/A คือไม่มีข้อมูล

ภาพที่ 7 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกสินค้าปลานิลและผลิตภัณฑ์ของประเทศไทย ปี 2563 - 2566

ภาพที่ 8 ลักษณะสินค้าและตลาดส่งออกปลานิลและผลิตภัณฑ์ที่สำคัญ ปี 2566

ภาพที่ 9 ชนิดของสินค้าปลานิลและผลิตภัณฑ์ที่ประเทศไทยส่งออก ปี 2566

3.2 การนำเข้า

ปริมาณการนำเข้าสินค้าปลานิลและผลิตภัณฑ์ของประเทศไทย ปี 2566 ปริมาณ 680.94 ตัน คิดเป็นมูลค่า 119.92 ล้านบาท ปริมาณและมูลค่าลดลง ร้อยละ 27.81 และ 21.84 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับ ปี 65 สำหรับตลาดนำเข้าหลักของไทย คือ กลุ่มประเทศอาเซียน ร้อยละ 45.40 จีน ร้อยละ 45.30 และ ไต้หวัน ร้อยละ 9.30 (ตารางที่ 6 และภาพที่ 10-11)

รูปแบบผลิตภัณฑ์ปลานิลที่ไทยส่งออกมากที่สุดในเชิงมูลค่า คือ เนื้อปลานิลแช่แข็ง คิดเป็น ร้อยละ 98.12 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด ส่วนที่เหลือ คือ ปลานิลสดแช่แข็ง ร้อยละ 1.27 (ภาพที่ 12)

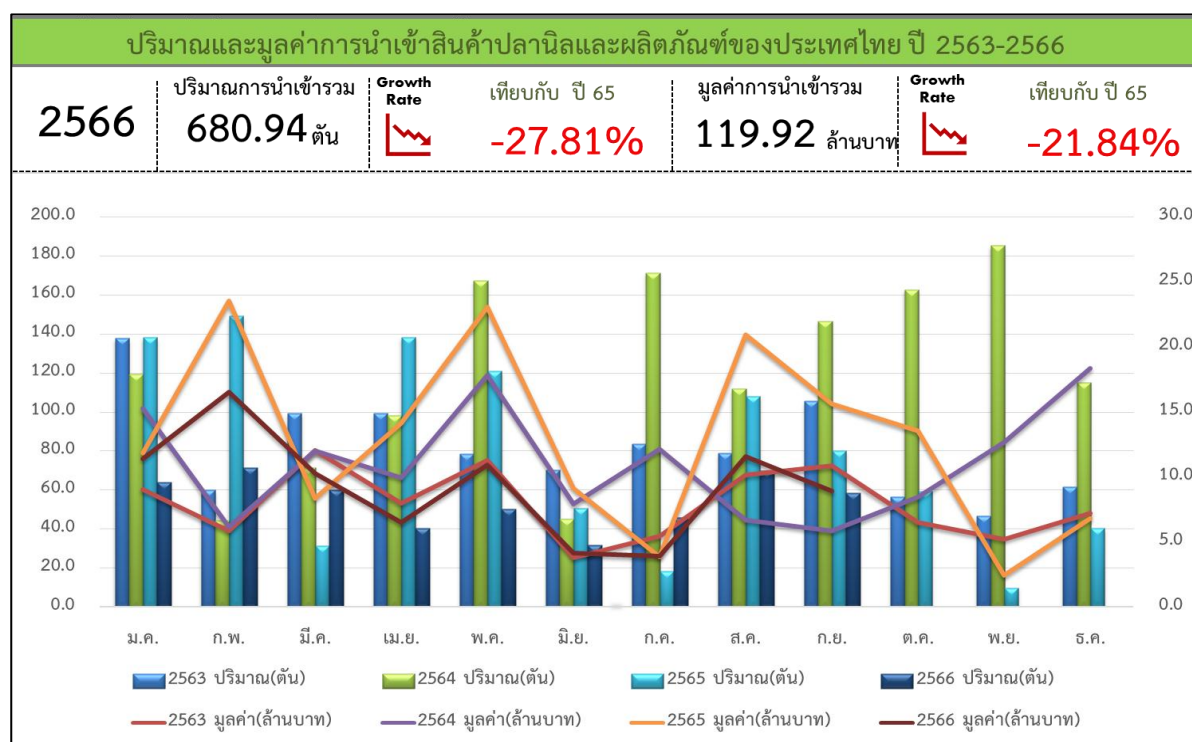
ตารางที่ 6 ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าสินค้าปลานิลและผลิตภัณฑ์ของประเทศไทย ปี 2565-2566 (ม.ค. – ธ.ค.)

ปริมาณ : ตัน มูลค่า : ล้านบาท

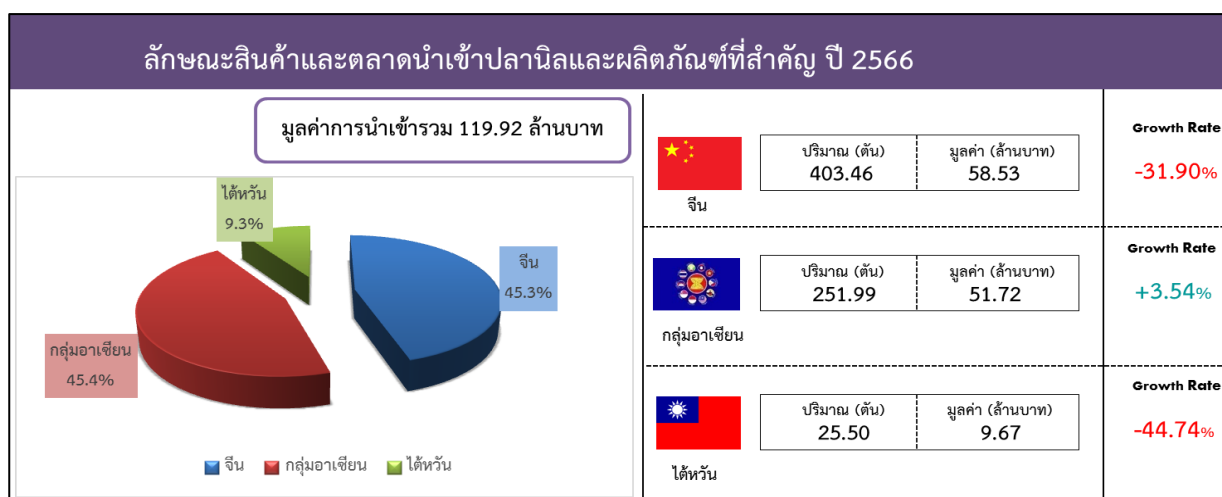
ลำดับ ที่	รายการ	2565		2566		%การเปลี่ยนแปลง	
		ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
1	เนื้อปลานิลแช่แข็ง	773.38	150.54	654.32	118.39	-15.39	-21.36
2	ปลานิลสดแช่แข็ง	169.90	2.88	26.62	1.53	-84.33	-46.90
รวม		943.28	153.42	680.94	119.92	-27.81	-21.84

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์การค้าสินค้าประมงระหว่างประเทศ กองนโยบายและแผนพัฒนาการประมง

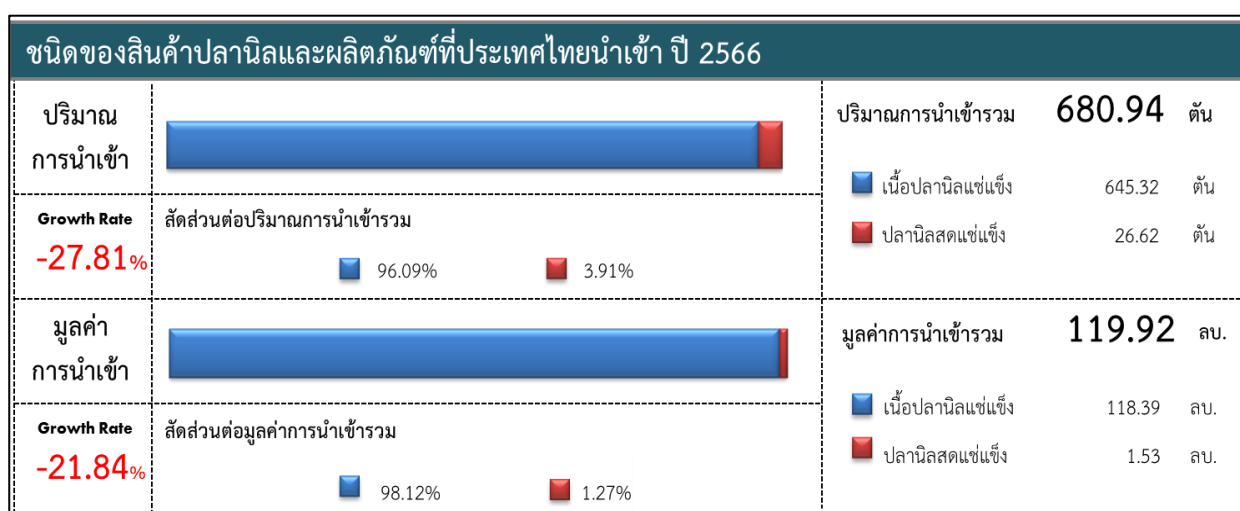
ประมวลข้อมูลจากกรมศุลกากร

ภาพที่ 10 ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าสินค้าปลานิลและผลิตภัณฑ์ของประเทศไทย ปี 2563-2565

ภาพที่ 11 ลักษณะสินค้าและตลาดนำเข้าปลานิลและผลิตภัณฑ์ที่สำคัญ ปี 2566

ภาพที่ 12 ชนิดของสินค้าปลานิลและผลิตภัณฑ์ที่ประเทศไทยนำเข้า ปี 2566

4. ปัญหาอุปสรรค

4.1 สายพันธุ์ปลานิลที่มีคุณภาพดีมีไม่เพียงพอกับความต้องการของเกษตรกร ขาดแคลนสายพันธุ์ปลานิลในบางฤดูกาล ซึ่งเป็นช่วงที่มีอัตราการฟักไข่ได้ปริมาณน้อย เช่น ช่วงอุณหภูมิสูงมากในฤดูร้อน และช่วงอุณหภูมิต่ำในฤดูหนาว

4.2 การผลิตยังขาดระบบบริหารจัดการที่ดีตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดี (GAP) ตั้งแต่โรงเพาะฟัก การอนุบาล ตลอดจนถึงกระบวนการเลี้ยงปลานิล ส่งผลให้ฟาร์มปลานิลที่ได้มาตรฐานมีจำนวนเพียง 13,566 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 3.8 ของจำนวนฟาร์มปลานิลทั้งหมด (350,039 ฟาร์ม) โดยจำแนกเป็นฟาร์มเลี้ยงปลานิลที่ได้มาตรฐาน GAP จำนวน 2,645 ฟาร์ม และฟาร์มเลี้ยงที่ได้มาตรฐาน Safety Level จำนวน 10,921 ฟาร์ม (ข้อมูล ณ กรกฎาคม 2566) นอกจากนี้เกษตรกรขาดแรงจูงใจที่จะพัฒนาฟาร์มให้ได้มาตรฐาน เนื่องจากราคาจำหน่ายปลานิลจากฟาร์มที่ได้รับการรับรองมาตรฐานมิได้สูงกว่าฟาร์มที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานอย่างชัดเจน

4.3 การรวมกลุ่มของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลมีจำนวนน้อย ต่างคนต่างเลี้ยง ส่งผลให้ขาดอำนาจในการต่อรองราคาในการซื้อปัจจัยการผลิต และการจำหน่ายผลผลิต

4.4 สินค้าปลานิลส่วนใหญ่บริโภคภายในประเทศร้อยละ 97.53 และส่งออกเพียงร้อยละ 2.47 ในรูปแบบปลานิลสดแช่แข็ง ซึ่งมีราคาต่อหน่วยค่อนข้างต่ำ และมีส่วนแบ่งในตลาดสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นผู้บริโภครายใหญ่ของโลกในอัตราที่ต่ำเพียงร้อยละ 1 ของมูลค่าสินค้าปลานิลทั้งหมดที่สหรัฐอเมริกานำเข้า

4.5 ค่าอาหารปลานิลและค่าพลังงานปรับตัวสูงขึ้น ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง จึงทำให้เกษตรกรบางรายชะลอการเลี้ยงเพื่อรอดูสถานการณ์ราคาปัจจัยการผลิต

4.6 ประเทศไทยเกิดสภาพภูมิอากาศที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการเลี้ยง เกิดปรากฏการณ์เอลนีโญเมื่อช่วงต้นปีถึงกลางปี และเกิดอุทกภัยช่วงปลายเดือนกันยายนถึงต้นเดือนตุลาคม 2566 ส่งผลกระทบต่อการเลี้ยงปลาเป็นอย่างมาก คุณภาพน้ำส่งผลให้ปลาไม่กินอาหาร การเจริญเติบโตได้ไม่ดี อัตราอดตายสูง

5. แนวทางแก้ไขปัญหาคูปลารค

เพื่อแก้ไขปัญหาคูปลารค ภาครัฐได้มีการดำเนินการ ดังนี้

5.1 กรมประมงมีการพัฒนาสายพันธุ์จิตรลดา 3 ซึ่งเป็นสายพันธุ์ที่มีคุณภาพดี และเกษตรกรมีความต้องการ กรมประมงจึงเร่งดำเนินการผลิตพ่อแม่พันธุ์ที่มีคุณภาพให้โรงเพาะฟักทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อผลิตลูกพันธุ์คุณภาพดีแก่เกษตรกรต่อไป

5.2 กรมประมงได้ดำเนินโครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ (ปลานิล) ตามนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งได้เริ่มจัดทำมาตั้งแต่ปี 2558 เป็นต้นมา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตลดต้นทุนการเลี้ยง ยกย่องมาตรฐานฟาร์มเลี้ยง และส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองราคาในการซื้อปัจจัยการผลิตและการจำหน่ายผลผลิต รวมถึงการแปรรูปปลานิลให้มีความหลากหลายเพื่อเพิ่มมูลค่า อีกทั้งยังให้ความรู้และพัฒนาความรู้เกษตรกรสมัยใหม่ให้แก่เกษตรกร เช่น การนำเทคโนโลยีพลังงานทางเลือก (Solar cell) มาประยุกต์ใช้ในฟาร์มเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนค่าพลังงานและยกระดับมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงให้ได้มาตรฐาน GAP เพิ่มขึ้น

5.3 โครงการพัฒนาเกษตรกรเข้าสู่ Smart Farmer เพื่อพัฒนาศักยภาพเกษตรกรด้านการผลิต การแปรรูปและการตลาด ในการประกอบอาชีพการเลี้ยงปลานิล โดยใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาช่วยเพื่อเพิ่มผลผลิต ลดต้นทุนการเลี้ยง ส่งเสริมให้เกษตรกรเป็นทั้งผู้เลี้ยง ผู้แปรรูป และจัดจำหน่ายผลผลิต ทั้งนี้ภาครัฐสนับสนุนในรูปกลุ่มเกษตรกร ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น

5.4 ภาครัฐโดยกรมประมงเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ประมง โดยเปิดร้าน Fisherman Shop @ Bangkhen ณ กรมประมง กรุงเทพมหานคร พร้อมอีก 76 สาขาทั่วประเทศ เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2565 เพื่อกระจายผลผลิตจากชาวประมงและผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำส่งตรงถึงผู้บริโภค โดยมีตราสัญลักษณ์ “ประมงธงเขียว” เพื่อรับรองคุณภาพสินค้าที่นำมาวางจำหน่ายในร้าน ดังนั้น Fisherman Shop จึงเป็นช่องทางหนึ่งในการจำหน่ายสินค้า รวมทั้งส่งเสริมและฝึกอบรมให้กลุ่มเกษตรกรจำหน่ายสินค้าผ่าน Social Media

แหล่งที่มาของข้อมูล :

1. สถิติผลผลิตปาลานิล : กลุ่มสถิติการประมง, กองนโยบายและแผนพัฒนาการประมง กรมประมง และคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพข้อมูลปริมาณการผลิตสินค้าเกษตร ณ วันที่ 30 ตุลาคม 2566
2. จำนวนฟาร์มเลี้ยงปาลานิลที่ได้มาตรฐาน GAP : กองพัฒนาระบบการรับรองมาตรฐานสินค้าประมงและหลักฐานเพื่อการสืบค้น
3. จำนวนฟาร์มเลี้ยงปาลานิลที่ได้มาตรฐาน Safety Level : กองวิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด
4. ราคาปาลานิล : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, ตลาดไท, กระทรวงพาณิชย์
5. สถิติการส่งออกและนำเข้าปาลานิลของประเทศไทย : กลุ่มวิเคราะห์การค้าสินค้าประมงระหว่างประเทศ, กองนโยบายและแผนพัฒนาการประมง กรมประมง